

Śmierć bliskiej osoby a prawne formalności

Co trzeba zrobić po śmierci bliskiej osoby

Gdy odejdzie bliska osoba, bez względu na to, czy się tego spodziewaliśmy, czy nie, po jej śmierci trzeba uporać się z wieloma sprawami. Po pierwsze y karty zgonu, które jest kluczowe dla dalszych działań

Karta zgonu

Przede wszystkim o zgonie należy powiadomić lekarza rodzinnego albo lekarza pogotowia, chyba że zmarły przebywał w szpitalu, zakładzie opiekuńczym albo zginął podczas wypadku – wtedy to prowadzący oddział lub inne odpowiednie służby wystawiają kartę zgonu.

Zgłoszenie zgonu i uzyskanie aktu zgonu

Zgłoszenia zgonu mogą dokonać:

- współmałżonek osoby, która zmarła,
- pozostała rodzina zmarłej osoby, na przykład dzieci, wnuki, prawnuki, rodzice, dziadkowie, brat, siostra, siostrzenica, bratanek, teściowie,
- pełnomocnik jednej z powyższych osób.

Kiedy zgłosić zgon

- do 3 dni od wystawienia karty zgonu przez lekarza,
- do 24 godzin od chwili zgonu — jeśli osoba zmarła na skutek choroby zakaźnej.

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJACEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2024 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.

Wymagane dokumenty:

- karta zgonu — dostaniesz ją od lekarza, który stwierdził zgon,
- dowód osobisty zmarłej osoby,
- swój dokument tożsamości do okazania (np. dowód osobisty lub paszport).

Zgon zgłaszamy w USC właściwym dla miejsca zgonu.

Kierownik USC sporządzi akt zgonu w dniu jego zgłoszenia i wyda jeden bezpłatny odpis skrócony aktu zgonu.

Jeśli z przyczyn technicznych rejestracja zgonu nie będzie możliwa w dniu zgłoszenia, kierownik USC zamieści w karcie zgonu adnotację o zgłoszeniu zgonu. Z tym dokumentem możesz pójść do administracji cmentarza, żeby pochować osobę zmarłą. Kierownik USC zarejestruje zgon w najbliższym możliwym terminie. Następnie dostaniesz dwa odpisy aktu zgonu. Ustal z urzędnikiem sposób ich odbioru. Możesz je dostać podczas kolejnej wizyty w urzędzie albo listownie. Jeden odpis jest dla ciebie, drugi przekaz administracji cmentarza.

Gdy zgłosisz zgon, osoba zmarła zostanie automatycznie wymeldowana z miejsca pobytu stałego lub czasowego, a jej dowód osobisty zostanie unieważniony.

ŚWIADCZENIA NA WYPADEK ŚMIERCI

1. Zasiłek pogrzebowy

Wyplacany jest przez ZUS osobom lub podmiotom, które zajęły się pochówkiem i pokryły koszty pogrzebu.

Gdy koszt pochówku przewyższy kwotę świadczenia, zasiłek pozostaje na niezmiennym poziomie. W przypadku udziału innej osoby w pokryciu kosztów ZUS wypłaca kwotę podzieloną wprost proporcjonalnie do poniesionych kosztów pogrzebu.

W celu uzyskania świadczenia należy złożyć wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego (Z-12) i dokumenty w ZUS osobiście lub przez pełnomocnika.

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJACEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2024 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.

Jeśli pokryjesz koszty pogrzebu członka rodziny, w Twoim imieniu dokumenty może złożyć zakład pogrzebowy.

We wniosku należy wpisać dane zmarłego: imię i nazwisko, numer PESEL, datę zgonu. Jeśli numer PESEL nie został nadany, trzeba wpisać miejscowość zgonu. Na tej podstawie ZUS wystąpi do urzędu o wydanie odpisu skróconego aktu zgonu, gdy wnioskodawcą jest członek rodziny zmarłego.

Oświadczenia i wnioski składa się papierowo lub elektronicznie poprzez Platformę Usług Elektronicznych (PUE) ZUS. Dokumenty przesłane e-mailem nie są rozpatrywane.

Dokumenty, które zgodnie z przepisami muszą być przekazane do ZUS w oryginale (np. rachunki poniesionych kosztów pogrzebu) trzeba złożyć w formie papierowej. Na stronie internetowej www.zus.pl można znaleźć szczegółowe wskazówki, jak złożyć wnioski za pośrednictwem PUE i jakie oświadczenia dołączyć.

Kto może ubiegać się o zasilek:

członkowie rodziny,
pracodawca,
dom pomocy społecznej,
gmina,
powiat,
osoba prawna kościoła lub związku wyznaniowego,
osoba obca.

Kiedy złożyć wniosek o zasilek:

do 12 miesięcy od dnia śmierci,
do 12 miesięcy od dnia pogrzebu – jeśli pojawił się problem z odnalezieniem zwłok lub identyfikacją zmarłego. W takim przypadku do wniosku trzeba dołączyć dokumenty, które potwierdzą powód opóźnienia np. zaświadczenie policji lub prokuratury.

Po upływie powyższych terminów dochodzi do przedawnienia roszczeń.

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJACEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2024 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.

3. Renta rodzinna

To stałe świadczenie, które przysługiwać może małżonkowi osoby zmarłej, dzieciom (własnym, przysposobionym, przyjętym na wychowanie oraz dzieciom drugiego małżonka) oraz rodzicom. Renta rodzinna jest wypłacana przez ZUS, gdy zmarły przed śmiercią miał przyznane prawo do emerytury lub renty.

Do renty uprawnieni są:

dzieci osoby zmarłej – do czasu ukończenia 16 lub 25 lat; warunkiem otrzymywania świadczenia jest kontynuowanie nauki lub całkowita niezdolność do pracy przed ukończeniem 16 lub w trakcie trwania nauki przed 25 rokiem życia,

wdowa lub wdowiec – zyskują prawo do otrzymywania renty, gdy w chwili zgonu współmałżonka mieli ukończone 50 lat lub byli niezdolni do pracy. Jeśli do zgonu doszło wcześniej, a co najmniej jedno z dzieci kontynuuje naukę, wdowa lub wdowiec ma prawo do otrzymywania renty do chwili, gdy dziecko ukończy 18 rok życia,

rodzice osoby zmarłej – mogą otrzymać rentę po zmarłym, jeśli spełniają warunki takie same jak wdowa lub wdowiec oraz w sytuacji, gdy ich zmarłe dziecko w sposób znaczący przyczyniało się do ich utrzymywania.

Do wniosku o otrzymanie renty rodzinnej należy dołączyć akt zgonu osoby zmarłej oraz odpisy aktów urodzenia i aktów stanu cywilnego, które stwierdzają stopień pokrewieństwa osób uprawnionych do otrzymania świadczenia.

4. Odprawa pośmiertna

Jeśli osoba zmarła była zatrudniona, to małżonek lub osoby, którym przysługuje prawo do renty rodzinnej, mogą otrzymać również odprawę pośmiertną. Wysokość takiego świadczenia jest zależna od stażu zatrudnienia oraz liczby osób, którym odprawa będzie przysługiwać. Jest ono dzielone po równo każdej uprawnionej osobie, a w przypadku tylko jednego członka rodziny uprawnionego do odprawy pośmiertnej, odprawa przysługuje w wysokości połowy kwoty określonej w kodeksie pracy.

Kwota świadczenia:

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJACEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2024 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.

przy zatrudnieniu krótszym niż 10 lat – wysokość miesięcznego wynagrodzenia,
przy zatrudnieniu wynoszącym 10 lat – wysokość trzymiesięcznego wynagrodzenia,
przy zatrudnieniu wynoszącym 15 lat – wysokość sześciomiesięcznego wynagrodzenia.

Odprawa pośmiertna podlega opodatkowaniu.

4. Ubezpieczenie na wypadek śmierci

Poza pieniędzmi wypłacanymi określonym osobom na wypadek śmierci przez ZUS lub pracodawcę, świadczenia mogą być wypłacane także przez firmy ubezpieczeniowe, z którym osoba zmarła zawarła umowy ubezpieczenia na życie. Umowa taka szczegółowo określa zakres ochrony, warunki i wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela, wysokość świadczenia oraz to, kto jest uprawniony do wypłaty środków finansowych.

5. Urlop okolicznościowy

W związku ze śmiercią bliskiej osoby przysługuje **urlop okolicznościowy** w pracy. Pracodawca jest zobowiązany do jego udzielenia. Wymiar takiego urlopu jest związany ze stopniem pokrewieństwa z osobą zmarłą. Osoba, której zmarł rodzic, współmałżonek, dziecko, ojczym lub macocha, mogą otrzymać 2 dni urlopu. Gdy śmierć dotyczy babci, dziadka, rodzeństwa lub innej osoby pozostającej na utrzymaniu lub pod bezpośrednią opieką – przysługuje 1 dzień urlopu.

Chcąc skorzystać z urlopu okolicznościowego, musisz złożyć pisemny wniosek oraz przedstawić do wglądu akt zgonu, bez konieczności pozostawiania oryginału lub kopii dokumentu.

Jeśli posiadasz grupową polisę uwzględniającą śmierć najbliższych osób możesz również zgłosić ich śmierć do wydziału kadr twojego pracodawcy i ubiegać się o wypłatę przysługującego ubezpieczenia.

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJACEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2024 roku punktu
nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na
terenie powiatu Łosickiego.

INNE sprawy:

Sprawy bankowe

1. Karta kredytowa

Jeśli zmarły miał kartę kredytową, trzeba pójść do banku z aktem zgonu i ją zablokować.

2. Rachunek bankowy

Pieniądze zmarłego można wypłacić na podstawie potwierdzenia otrzymania spadku. Wcześniej, na podstawie rachunków z kosztów pogrzebu, można wypłacić kwotę, która je pokryje.

3. Kredyty i pożyczki

Śmierć kredytobiorcy nie prowadzi do natychmiastowej wymagalności (spłaty) kredytu. Nie wynika to jednak z żadnego przepisu. Zadłużenie kredytowe wejdzie w skład spadku po zmarłym jako jedno z pasywów (długów) spadkowych. Terminy płatności kredytu będą dotyczyły osobno każdej z rat zobowiązania.

Po śmierci kredytobiorcy najlepiej dokładnie sprawdzić całą dokumentację zmarłego, ponieważ wyznacza ona kolejność poszczególnych etapów procesu zakończenia zobowiązań, w tym takich jak: zachowanie obligatoryjnych terminów i konieczność wystąpienia do podmiotów, w których wydawane są dokumenty niezbędne do dopełnienia czynności urzędowych.

Do natychmiastowej spłaty kredytu może jednak dojść w sytuacji, kiedy w umowie kredytowej zostanie zawarty odpowiedni zapis. Wówczas termin przedawnienia wynosi trzy lata dla całej istniejącej kwoty zobowiązania i upływa po trzech latach od śmierci kredytobiorcy.

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJACEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2024 roku punktu
nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na
terenie powiatu Łosickiego.

Sprawy dotyczące umorzenia kredytu mają indywidualny charakter. Kredyt może zostać umorzony w całości lub częściowo. Umorzenie wiąże się z obowiązkiem zapłaty podatku dochodowego od osób fizycznych.

4. Windykacja i komornik

Po śmierci dłużnika masa spadkowa, w tym długi, podlega dziedziczeniu. Jeśli długi po zmarłym odziedziczyli jego spadkobiercy, wierzyciel może dochodzić od nich spłaty. Aby dowiedzieć się, kto odziedziczył masę spadkową, wierzyciel powinien w pierwszej kolejności skierować do sądu pismo z zapytaniem, czy postępowanie spadkowe już się odbyło.

W zależności od tego, jaką odpowiedź uzyska, może:

- złożyć wniosek o wydanie odpisu postanowienia o nabyciu spadku – jeśli postępowanie spadkowe zostało już zakończone,
- złożyć wniosek o rozpoczęcie postępowania spadkowego – jeśli jeszcze się nie odbyło.

Po ustaleniu, kto odziedziczył masę spadkową zmarłego, wierzyciel może polubownie wezwać spadkobiercę do spłaty. Jeśli nie odzyska należności w toku „miękkiej” windykacji, może rozpocząć etap windykacji „twardej” i wstąpić na drogę postępowania sądowego. Jeśli uzyska tytuł egzekucyjny opatrzony klauzulą wykonalności, będzie miał prawo przekazać sprawę kancelarii komorniczej, która rozpocznie postępowanie egzekucyjne. W toku egzekucji komornik będzie mógł zająć majątek spadkobiercy: jego wynagrodzenie, należące do niego ruchomości lub nieruchomości.

Ubezpieczenia

5. OC

Np. samochodu – nowy właściciel powinien zgłosić się do towarzystwa ubezpieczeniowego z aktem zgonu i aktem darowizny lub testamentem, by został wpisany w polisę.

6. Ubezpieczenie dobrowolne

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJACEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2024 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.

Np. mieszkania – trzeba dostarczyć do towarzystwa ubezpieczeniowego akt zgonu i akt darowizny lub testament, by zakończyć umowę ubezpieczenia.

7. Polisa na życie

Pieniądze z polisy zmarłego otrzymuje osoba, którą wskazał on w polisie. Jeśli takiej osoby nie wskazał, pieniądze otrzymają spadkobiercy.

8. Otwarty Fundusz Emerytalny

Pieniądze z OFE są częścią majątku zmarłej osoby. Dziedziczą je spadkobiercy i osoby wskazane przez zmarłego w umowie z OFE.

Mieszkanie

a. własnościowe/wspólnota mieszkaniowa:

Jeżeli zmarły pozostawił po sobie testament, wówczas mieszkanie dziedziczy ten, kto został wskazany przez spadkodawcę.

W przypadku, gdy nie ma testamentu, w pierwszej kolejności dziedziczą małżonek i dzieci zmarłego. Jeżeli potomek spadkodawcy nie dożył otwarcia spadku, czyli zmarł przed nim, prawo przechodzi na wnuki spadkodawcy. W przypadku kolejnych grup spadkobierców ich prawo do dziedziczenia pojawia się dopiero wtedy, gdy brak jest osób przypisanych do wcześniejszej grupy.

W sytuacji, gdy z rodziny zmarłego nie ma nikogo, kto byłby uprawniony do dziedziczenia, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy. Jeżeli miejsce ostatniego zamieszkania spadkodawcy nie da się ustalić lub znajdowało się za granicą, spadek przypada Skarbowi Państwa.

b. spółdzielcze:

Dziedziczeniu podlegają lokale objęte prawami własności (własnościowe i z prawem odrębnej własności). Mieszkanie ze spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu nie podlega dziedziczeniu. Dziedziczy się jedynie opłacony wkład.

c. komunalne

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJĄCEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2024 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.

Ze względu na fakt, że mieszkania komunalne nie są własnością ich lokatorów, niemożliwe jest dziedziczenie tego typu nieruchomości. Istnieje jednak opcja podjęcia innych działań, które spowodują, że dane lokum będzie mogło być użytkowane przez osoby najbliższe zmarłego najemcy.

Prawo najmu lokalu mieszkalnego po zmarłej osobie przechodzi na oznaczone osoby niezależnie od tego, czy są one spadkobiercami. W przypadku śmierci najemcy w stosunek najmu wstępują: małżonek niebędący współnajemcą, dzieci najemcy i jego współmałżonka, inne osoby, wobec których najemca był zobowiązany do świadczeń alimentacyjnych oraz osoba pozostająca faktycznie we wspólnym pożyciu z najemcą np. w konkubinacie.

Warunkiem koniecznym jest jednak, by te osoby zamieszkiwały na stałe z najemcą w tym lokalu do chwili jego śmierci. Nie wystarczy zatem, że były zameldowane w tym samym mieszkaniu. Przed przyznaniem prawa do najmu danego lokalu komunalnego samorządy prowadzą wywiad środowiskowy, by zorientować się, czy przyszły najemca rzeczywiście mieszkał w danym lokalu.

9. Telefon komórkowy

Trzeba napisać wniosek o rozwiązanie umowy z firmą telekomunikacyjną i dołączyć do niego akt zgonu. Umowa będzie rozwiązana z pominięciem okresu wypowiedzenia.

10. Operator energetyczny i gazowniczy

Bardzo ważną kwestią jest przepisanie umowy na dostawę prądu i gazu. Jeśli operator nie otrzyma informacji o śmierci klienta, będzie nadal naliczał opłaty stałe za kolejne miesiące. W związku z tym spółka świadcząca usługi energetyczne lub gazowe może wystąpić z roszczeniem do spadkobierców. Sytuacje te ujawniają się np. przy składaniu reklamacji lub zgłoszeniu wniosku o wymianie układu rozliczeniowo-pomiarowego.

11. Facebook

Jeśli zmarły miał profil na Facebooku, członek rodziny lub wykonawca testamentu może zamknąć jego konto. Trzeba dostarczyć administratorom

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJACEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2024 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.

portalu świadectwo zgonu lub akt urodzenia zmarłego. Konto można też przełączyć w status in memoriam (ku pamięci). Może to zrobić każdy, kto udowodni, że użytkownik zmarł.

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJACEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2024 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.

nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJACEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2024 roku punktu
nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na
terenie powiatu Łosickiego.